

nekih stvarnih značajki naših tekućica. U ovome slučaju nije toliko bitno što je rečenica nešto glomaznija. Bitno je da njom postignem postavljeni cilj. Evo takve rečenice!

SFR Jugoslavija ima veliku dužinu i gustoću vodom bogatog (a) riječja (riječne mreže), manji broj svojih (b) riječnih sustava, potom brojna (c) porječja, ali našoj državi kao cjelini nedostaje teritorijalno jedinstveni («državni») riječni sustav, jer joj neke tekućice, odvojene (e) razvodima (razvodnicama), nisu drugo nego dijelovi kontinentalnih, evropskih riječnih sustava kojima glavne rijeke Dunav i Vardar pripadaju (d) slivu Crnoga mora, odnosno Egejskog mora.⁸

O S V R T I

ZLOPORABA NAZIVA FJORD

Mnoga naša ugostiteljsko-turistička poduzeća ne biraju sredstva pomoću kojih bi pozornost stranih i domaćih turista skrenula na svoje objekte. Posebice su zadovoljna i upravo ponosna kad za njih pronadu imena strana podrijetla. Evo nekoliko primjera koji ovakvu našu ugostiteljsko-turističku praksu dokazuju: »Apolo«, »Sanmarino«, »Parentium«, »Merkur«, »Royal«, »Trsatika« (pogrešno napisano, pravilno je ili »Tarsatica« ili »Tarsatika«!), »Belvedere«, »Belvue«, »Ad Turres«, »Hippokrates«, »Polinezija«, »Anita«, »Hedera«, »Girondela«, »St. Andrea«, »Bullea« i »Erea«. Tko ih samo i gdje pronade?! U najnovije vrijeme u ugostiteljsko-turističke svrhe počesmo iskorišćivati i zemljopisne nazive. Ali, na žalost, pri tom počesto ne poznajemo njihov pojmovni sadržaj. Tako nas, primjerice, Hotelsko-turističko poduzeće »Riviera« iz Poreča ovoga ljeta uljudno poziva da posjetimo njegov Restorant »Fjord« koji se nalazi »... u Limskom fjordu« u zapadnoj Istri. Morali bismo znati da je fjord vrsta zaljeva, dakle — dio mora, pa stoga u njemu (»u Limskom fjordu«) može biti samo ribica, a ne i ugostiteljskih objekata. Takve objekte u nas za sada gradi-

mo samo na kopnu uz morsku obalu ili na kopnenom priobalju (imamo i morski dio priobalja!).

Geomorfologija nas uči da uz istočno jadransko kopneno priobalje nemamo morskih zaljeva koje bismo prema njihovu postanku, razvoju i obliku mogli svrstati u fjordove. Prema tomu, uz našu morsku obalu ne može postojati ni nekakav »Limski fjord«, već samo Limski zaljev (Limska draga ili Limski kanal). Fjord je potopljeno ledenjačko korito (»valov«), a Limski zaljev i mnogi istočnojadranski zaljevi potopljeni su donji dijelovi priobalnih riječnih dolina. Takve je naše zaljeve ugledni slovenski zemljopisac A. Melik nazvao »kanjonskim kanalskim dragama« (ili samo »kanjonskim dragama«, v. A. Melik, »Jugoslavija«, Ljubljana, 1948). Iz svega toga proizlazi da je neumjesno rabiti naziv fjord na način kako to čini porečka »Riviera«. Da su, recimo, drugovi u ovome ugostiteljsko-turističkom poduzeću znali da Limski zaljev nije fjord, vjerojatno ne bi ni svoj »Restorant« nazvali »Fjord«. Mogli su ga slobodno nazvati »Kanjon« (od šp. *cañon*) — i ne bi im nitko ništa zamjerio, jer se njihov objekt odista nalazi uz kanjonski zaljev! Možemo pretpostaviti što će o »Limskom fjordu« i »Fjordu« misliti oni gosti

⁸ S prometno-zemljopisnog motrišta ovo su samo prednosti naše socijalističke zemlje s obzirom na mogućnost prometnog povezivanja riječnih plovnim putom s dijelovima Evrope i sa susjednim joj prometnim morima.

ovog ugostiteljskog objekta koji dolaze iz zemalja fjordova, kakve su primjerice, Finska, Švedska, Norveška, Danska, Škotska i Kanada, kao i tisuće obrazovanijih turista iz ostalih zemalja. Naposljetku, što će o »Limskom fjordu« i »Fjordu« misliti oni naši domaći obrazovaniji turisti koji su već u osnovnoj školi učili da uz našu jadransku obalu nema fjordova?! Za našu jadransku obalu postoji strukovni izričaj »dalmatinski tip obale«, poznat i svjetskoj zemljopisnoj literaturi. To je obala iznimne horizontalne razvedenosti, takvih priobalnih kopnenih i morskih oblika i pojava, takve prirodne ljepote kakva se rijetko gdje u svijetu može vidjeti. To je još jedan razlog više našem uvjerenju da nema nikakva smisla pridodavati joj izmišljeni, strani naziv za poseban tip zaljeva (fjord). Nedvojbeno, ovakva zloporaba zemljopisnog naziva fjord ne pridonosi promicanju naše turističke kulture, našeg turizma, naše kulture u najširem smislu, a samim time i naše jezične kulture.

Ratimir Kulmeta

OLIMPIJADA U MONTRÉALU

Svi jugoslavenski radio-televizijski izvjestitelji koji su nam se javljali iz kanadskog grada *Montréal* izgovarali su ime toga grada Montreal, jasno izgovarajući i suglasnik *t*. Mislimo da ovako pogrešni način izgovora ne možemo opravdati nikakvim jezikoznanstvenim razlozima. Kako to i zašto?

Kanadski grad *Montréal* (francuski oblik) ima oko 2.5 milijuna žitelja (s prigradskim četvrtima), kojima je u većini (oko 70%) francuski jezik materinski. Stoga bismo ime ovoga grada morali izgovarati onako kako to oni čine, posve u duhu francuskoga književnog jezika. Fonetski mu je oblik *Monreal*, dakle — bez suglasnika *t*, jer se sastoji od dvije francuske riječi: (1) od imenice *mont* (*mɔ̃*) m. — gora i (2) od pridjeva *réal*, *e* (*ʁeal*) — kraljevski. Prema tome ime *Montréal* u prijevodu s francuskog na hrvatski jezik znači »Kraljevska gora«. Pogrešan način izgovora imena *Montréal* (fr. lik) — s

izgovorenim suglasnikom *t* — nikako ne možemo opravdati nekakvom našom jezičnom tradicijom. U tomu slučaju mi bismo svjesno promicali pogrešan način izgovora stranih zemljopisnih imena. Ovakve i slične oblike pogrešno izgovorenih stranih zemljopisnih imena ne bismo smjeli uvrstiti u grupu tzv. udomaćenih likova stranih zemljopisnih imena, kakva su — na primjer — *Beč*, *Prag*, *Bukurešt*, *Budimpešta* i *Rim*. Takvi su likovi sastavina naše kulturne baštine i mi ih u svagdanjem »neslužbenom« životu možemo rabiti. U našoj literaturi morali bismo dati prednost izvornim likovima s mogućnošću ovakvog načina pisanja: *Wien* (Beč), *Praha* (Prag), *București* (Bukurešt), *Budapest* (Budimpešta) i *Roma* (Rim). Tako, primjerice, postupa suvremena jugoslavenska kartografija u svojim latiničnim izdanjima. U ovome slučaju nije riječ o nečijoj samovolji, već o poštivanju preporuka *Međunarodne komisije za standardizaciju zemljopisnih imena pri Ujedinjenim narodima*. Budući da je SFR Jugoslavija kao član ove svjetske organizacije pokazala da poštuje odluke UN, naši bi stručnjaci za pitanja pravopisa također takve odluke trebali poštivati. Probići međunarodne političke, gospodarske i kulturne suradnje to od nas zahtijevaju. Pri tom, kao što smo to gore pokazali, ne moramo zapostavljati naše udomaćene, haštinjene likove stranih zemljopisnih imena. Pogrešno izgovoreni oblik kanadskog grada *Montréal* (fr. lik) ne spada u ovakvu grupu stranih zemljopisnih imena. Morali bismo ga iz našeg jezika izbaciti, izgovarajući približno pravilno *Monreal*, dakle — bez izgovora suglasnika *t*!

Ako tko želi reći da je *Montreal* fonetski oblik nastao od izvornoga engleskog oblika *Montreal*, onda i u ovome slučaju tako izgovoreni oblik ne odgovara pravilima izgovora u engleskom jeziku. Angloameričani ga približno izgovaraju *Monriol*.

Na osnovi ovakve sažete objasnidbe načina uporabe fonetskih oblika zemljopisnog imena *Montréal* (fr. lik) i *Montreal* (engl. lik) možemo zaključiti da naši radio-televizijski izvjestitelji u oba slučaja fonetski nisu približno pravilno izgovarali ime ovoga